
BILDEBOKA I ET FLERKULTURELT SPRÅKMILJØ

En kvalitativ studie om hvordan tre barnehagelærere jobber med bildebøker med barn som har ulik kulturell bakgrunn.

Bacheloroppgaven er et selvstendig studentarbeid gjennomført ved Dronning Mauds Minne Høgskole for Barnehagelærerutdanning og er godkjent som en del av barnehagelærerutdanningen. Under utarbeidelse av oppgaven har studenten fått veiledning ved DMMH.

DronningMaudsMinne
HØGSKOLE FOR BARNEHAGELÆRERUTDANNING

30. APRIL 2021

Camilla H. Stendahl

Kandidat: 500

Fagkode: BMBAC3900

Innhold

1. Innledning	3
1.1 Valg av tema.....	3
1.2 Problemstilling	3
1.3 Avgrensning	4
1.4 Metode	4
1.5 Valg av litteratur.....	4
1.6 Avklaring av sentrale begrep.....	5
1.7 Oppgavens struktur	6
2. Teori: Litteratur og tidligere forskning	7
2.1 Innledning.....	7
2.2 Rammeplanen om litteratur og støtte av barns morsmål.....	7
2.3 Bildebokas fordeler i barns språkutvikling	8
2.4 Utvalg av litteratur	9
2.5 Mangfold i barnelitteraturen.....	10
2.6 Leserommet	11
3. Metode	11
3.1 Valg av metode.....	11
3.2 Førforståelse	12
3.3 Utvalg av informanter	12
3.4 Utforming av spørreskjema	13
3.5 Gjennomføring av spørreskjemaet	13
3.6 Etske retningslinjer.....	13
3.7 Metodekritikk	14
3.8 Framgangsmåte i analyse av datamaterialet.....	14
4. Mine funn	16
4.1 Det litterære arbeidet på avdelingene	16
4.2 Utvalg av litteratur	17
4.3 Rommet som den tredje pedagog	18
4.4 Støtte av barns morsmål	19
4.5 Barnehagelærers definisjon av en flerkulturell barnehage	19
4.6 Oppsummering	20
5. Drøfting	20

5.1 Å lese i barnehagen- det litterære arbeid.....	20
5.2 Utvalg av litteratur	21
5.3 Bøker på andre språk og støtte av barns morsmål?.....	24
5. 4 Den flerkulturelle barnehage	24
5.5 Rommet som inviterer til lesing	25
6. Konklusjon	26
Kilder.....	28
Vedlegg 1:	30
Spørreskjema	30
Vedlegg 2:	31
Samtykkeskjema.....	31

1. Innledning

Før jeg kom i gang med bacheloroppgaven tenkte jeg på hva som kunne være aktuell kunnskap er for meg i det yrket og det samfunnet jeg skal ut i. Som barnehagelærer har man en rekke oppgaver som en skal gjennomføre. En av de kanskje viktigste oppgavene er barnehagens arbeid med barns språk. I dag går de fleste barn i Norge i barnehagen og det er flere barn som ikke har norsk som sitt førstespråk. I det øyeblikket de begynner i barnehagen er de ansatte viktige språklige støttespillere for barna. Mye av barns språklige fundament legges nettopp i løpet av barnehagealderen. Menneskene rundt barnet og valgene som de foretar, utgjør derfor en viktig del av barnas språkmiljø. Barns språk i barnehagealder er viktig for å få innpass i lek og sosialt samspill, men det danner også byggesteiner for leseutvikling i skolen (Whitehurst & Lonigan, 1998; Bøyum et al, 2016). Her har vi barnehagelærere en viktig jobb for å sørge for at alle barn får en allsidig god språkutvikling.

1.1 Valg av tema

Gjennom studiet har jeg lært om hvordan barnelitteratur kan bidra til språkutvikling og senere skriveutvikling hos barn. Jeg har valgt å fokusere på bildebøker fordi det er noe som har vekket min interesse i løpet av studiet og erfaringer jeg har gjort meg i praksis. Ikke alle barn har lesing som en naturlig del av kulturen hjemme, da spiller barnehagen en nøkkelrolle for å gi barn førstehåndserfaringer med lesing for å etablere et grunnlag for barns leselyst (Hoel, Ofstad & Wagner, 2011 s. 96). Samtidig har jeg blitt inspirert av å skrive om dette temaet etter å ha lest artikkelen til Thomas Espevik (2019), om hvorfor det er viktig at barn og unge får mulighet til gjenkjennelse i bøker. Ut ifra denne artikkelen synes jeg det er spesielt interessant å finne ut av om de forskjellige avdelingene har barnelitteratur som viser mangfold og hvordan de jobber med litteratur med barnehagebarn. Jeg vil også finne ut hvordan de arbeider for å støtte barns morsmål og deres syn på hva en flerkulturell barnehage er. Samtidig hvordan kompetanse og interesse kan spille inn på det litterære arbeidet.

1.2 Problemstilling

På bakgrunn av egne observasjoner, erfaringer og nysgjerrighet til å finne ut mer om akkurat hvordan barnehagelærere arbeider pedagogisk med barnelitteratur, har jeg kommet frem til at min undersøkelse derfor skal ta utgangspunkt i problemstillingen:

«Hvordan jobber tre barnehagelærere med bildebøker, med barn som har ulik kulturell bakgrunn?».

1.3 Avgrensning

I denne undersøkelsen har jeg valgt å vektlegge hvordan tre barnehagelærere jobber med bildebøker med barn ulik kulturell bakgrunn. Det jeg ønsker å finne ut av i denne undersøkelsen, er hvordan barnehagelærers interesse, kompetanse og holdninger kan påvirke deres arbeid med bildebøker og hvilke andre metoder de tar i bruk for å utvikle flerspråklige barns språk og støtte av deres morsmål.

1.4 Metode

For å se nærmere på problemstillingen har jeg valgt å bruke en kvalitativ metode, der jeg bruker spørreskjema som har en intervjupreget form med åpne spørsmål som er uten faste svaralternativer for å samle informasjon. Dalland (2015, s.112) forklarer at de kvalitative metodene tar sikte på å fange opp mening og opplevelse, som ikke lar seg tallfeste eller måle. Jeg har valgt å hente informasjon fra tre barnehagelærere Lise, Sonja og Anja som jobber i tre forskjellige barnehager. Hvor både Lise og Sonja begge har 6 flerkulturelle barn på avdelingene sine. Anja har kun flerkulturelle barn på avdelingen sin som består av 13 barn i fra ulike land. Av etiske hensyn har jeg valgt å bruke fiktive navn på barnehagelærerne. I min utvelgelse av informanter har jeg valgt å henvende meg til barnehagelærere som jeg kjenner i fra før. Grunnen til at jeg har valgt å benytte informanter som jeg kjenner i fra før er at de har noe spesielt å bidra med i undersøkelsen, men som også kan skape variasjon i de funnene jeg gjør, dette går jeg nærmere inn på i kapittel 3.

1.5 Valg av litteratur

Jeg har valgt å ta utgangspunkt i *Rammeplanen for barnehagen (Rpl, 17)*, hvor jeg trekker frem hvordan rammeplanen legger vekt på bruk av litteratur og støtte av barns morsmål. Jeg har også valgt å støtte meg til artikkelen *Tidlig flerspråklighet- myter og realiteter (2015)* av Else Ryen og Hanne Gram Simonsen, som nevner hvorfor det er så viktig at barn får støtte på morsmålet. Jeg har også valgt å vise til *Litterære kultur møter: En studie av bildebøker og barns resepsjon* av Anne Skaret, som viser at flerspråklige barn har stort utbytte av bildebøker når det gjelder flerspråklige barns språkutvikling. Jeg har også valgt å vise til studiet *De viktigste bildebokvalgene- lesing av bildebøker (2019)* som diskuterer hvordan personalets kunnskaper og holdninger påvirker det litterære arbeidet i barnehagen av Anne Marie Øines. For å diskutere de ulike metodene barnehagelærerne benytter seg av i arbeid med barns språk, støtter jeg meg på Anne Høigårds *Barns språkutvikling- muntlig og skriftlig (2019)*. Spesielt kapitlene som handler om barn som vokser opp med mer enn et språk i barnehagen og

hvordan arbeide med barns språk i barnehagen. Jeg har også valgt å vise til Trine Solstad som diskuterer viktigheten av utvalg av bøker i barnehagen i boken *Les mer! Utvikling av lesekompetanse i barnehagen* (2018). For å gå dypere inn på mangfolds-perspektivet i bildebøker har jeg valgt å ta utgangspunkt i Ingvild Alfheim og Cecile Fodstad sitt kapittel som tar for seg viktigheten av synliggjøring av mangfold i barnegruppen i boka *Skal vi leke en bok? Språktilegnelse gjennom bildebøker* (2014). Jeg har også valgt å vise til Fodstad sitt kapittel i boka *Veier til språk: i barnehagen* (2018) som tar for seg hvordan bildebøker styrker barns språk. Jeg har også valgt å vise til Trude Hoel, Gunn Helen Ofstad Oxborough og Åse Kari H. Wagner i boka *Lesefrø: språkstimulering gjennom leseaktiviteter i barnehagen* (2011). Hvor de tar for seg det å jobbe med bildebøker med flerspråklige barn og hvordan rommet inviterer til barns lesing/høytlesning med voksen. Jeg også valgt å vise til Nina Scott Frisch, som også tar for seg det fysiske rommet i *Boka om kunst og håndverk i barnehagen* (2018). I boka *se mangfold: perspektiver på flerkulturelt arbeid* (2012) av Marit Gjervan, Camilla Eline Andersen og Målfrid Bleka, har jeg valgt å ta med fordi de går dypere inn på hvordan en kan jobbe med synliggjøring av mangfold. Jeg har også valgt å vise til avisartikkelen *svært få hovedpersoner med minoritetsbakgrunn i norske barnebøker* av Elias Bakken Johansen (2019), som tar for seg manglende mangfold i barnelitteraturen. Og avisartikkelen. For å diskutere hvordan bokutvalget kan påvirke barns senere leseutvikling, har jeg valgt å vise til *Barn orker ikke å lese langt* (2019) av Thomas Espevik.

1.6 Avklaring av sentrale begrep

Et sentralt begrep jeg har valgt å bruke i denne oppgaven er *flerspråklige barn*. Høigård (2019, s.139) forklarer barn som har et annet familiespråk omtales ofte som *minoritetsspråklige* barn. Jeg velger ikke å bruke dette begrepet, fordi det kan skape skille mellom oss og dem. I en utredning i *Mangfold og mestring* blir det forklart at betegnelsen først og fremst kan forbindes med mangler ved personers kompetanse (NOU 2010:7; Høigård, 2019, s. 139). Jeg har derfor valgt å bruke begrepet flerspråklige barn fordi gir en mer positiv betydning av barnet har kompetanse på begge språkene.

Et annet relevant begrep jeg har valgt å bruke er *morsmål*, denne betegnelsen finner vi igjen i barnehagens styringsdokumenter som Rpl (2017). Det finnes ingen klar definisjon av morsmål, men det forbindes ofte med det språket barnet lærer først og identifiserer seg med (Skutnabb-Kangas, 1986, s.31; Høigård, 2019, s.140). Men barnet kan også identifisere seg

like sterkt med to språk. Høigård (2019, s. 140) Forklarer det kan skje når foreldrene snakker hvert sitt språk eller med storsamfunnets språk.

Samtalebasert lesing er også et begrep jeg vill bruke for å finne ut hvordan barnehagelærerne leger til rette for samtaler om bøker mellom barna og den voksne. Dette er en metode å lese sammen med barna på, den som leser og den som blir lest for, snakker som det som blir tematisert av bilder/illustrasjoner og tekst i boka. Hvor den voksne legger til rette for å få i gang samtaler der barna bidrar verbalt gjennom tanker og meninger om boka. Samtalebaserte lese måter er i stor grad basert på bildeboka som ved hjelp av multimodalitet innbyr til kognitivt utvidende samtaler mellom barn/ flere barn og voksen (Mangen & Hoel, 2017, s.7). Multimodalitet i bildeboka vil si kombinasjon av illustrasjoner/bilde og tekst (Fodstad, 2018).

Leserommet er en betegnelse for det fysiske rommet vi anvender når vi leser, det kan både være ute eller inne i barnehagen (Solstad, 2018, s.122). Jeg har i denne undersøkelsen valgt å bruke denne betegnelsen om rommet inne på avdelingen. For å undersøke hvordan rommet kan påvirke barns lesing.

Når det kommer til begrepet *språkutvikling* vil jeg koble det til den lingvistiske tilnærmingen, som legger vekt på grammatiske trekk og hvordan barnet bruker språket. Men også innenfor psykologisk tilnærming som fokuserer på samspillet, hvordan miljøet betyr for språkutviklingen. (Høigård, 2019, s.17).

I begrepet *språk* vil jeg knytte det til barns verbalspråk, det muntlige språket, det som blir kommunisert med ord og lyder, men også det skriftlige språket.

1.7 Oppgavens struktur

Innledningsvis har jeg forklart om bakgrunnen for valg av tema, problemstilling og valg av teori som er relevant for oppgaven og avklart begrep som er sentralt for oppgaven. I det neste kapittel går jeg dypere inn på teori knyttet til problemstillingen, deretter går jeg gjennom metoden jeg har valgt å bruke. Deretter presenter jeg funnene jeg har gjort i intervjuene og drøfting av funnene jeg har gjort. Avslutningsvis tar jeg for meg oppsummering av de viktigste funnene og en konklusjon for å svare på problemstillingen. Jeg har også lagt til vedlegg av spørreskjema, som jeg har brukt for å innhente datamateriale fra informantene og samtykkeskjema, som ble sendt ut til informantene som jeg går nærmere inn på i kapitel 3.

2. Teori: Litteratur og tidligere forskning

2.1 Innledning

I dette kapittelet tar jeg for meg ulike teorier som er relevant for problemstillingen i henhold til funnene jeg har gjort. Jeg vil først trekke inn hva Rpl (2017) sier om barnehagens mål og oppgaver når det gjelder barnehagens arbeid med litteratur og støtte av barns morsmål. Gjennom et teoretisk perspektiv vil jeg gå gjennom viktigheten av at barn får gjøre seg erfaringer med bildebøker i barnehagen. Deretter vil jeg gå gjennom teori som tar for seg hvilket utvalg av bøker i barnehagen og ulike metoder i arbeid med litteratur. Til slutt vil jeg ta for meg teori om mangfold og bøker på ulike språk i barnelitteraturen.

2.2 Rammeplanen om litteratur og støtte av barns morsmål

Rpl (2017) er et av barnehagens styringsverktøy som er en forskrift av barnehageloven. Den inneholder både mål og oppgaver som barnehagen skal arbeide etter. Som forskrift er den like bindende som loven, og barnehagelærers pedagogiske arbeid må foregå innenfor den rammen som planen gir (Slåtten, 2010, s. 269). Hvordan personalet tolker rammeplanen og hvilke holdninger personalet har, kan ha stor betydning for det språklige arbeidet med barn. Samtidig gir Rpl (17) føringer hvordan personalet skal forholde seg til språklig og religiøst mangfold (Gjervan et al, 2012, s.147). For at barn skal utvikle sin språkforståelse og språkkompetanse skal barn møte ulike språk, rim, regler, sanger og litteratur, som en kilde til møte med språk og kultur, og møte et mangfold av eventyr og fortellinger (KD, 2017, s.48). Samtidig nevner Rpl (2017) at personalet skal synliggjøre språk og kulturelt mangfold, ved å fremme barns ulike kulturelle identiteter og støtte flerspråklige barn i å bruke sitt morsmål (KD, 2017, s.48). «I og med at morsmålet er en av de viktigste identitetene vi bærer med oss, vil det være naturlig at de ulike språkene synliggjøres på de avdelingene barna tilhører» (Eriksen, 2004; Kibsgaard, 2018, s. 55). Da er det viktig å fokusere på at barn som skal lære norsk som sitt andrespråk får de beste læringsbetingelser i barnehagen. Ryen og Simonsen nevner tre grunner til hvorfor det er viktig å opprettholde morsmålet.

«Kognitivt er dette viktig fordi den grunnleggende begrepsutviklingen vanligvis skjer på førstespråket. Sosiokulturelt er det viktig for identitetsutvikling, og for muligheten til å kommunisere med personer i nære relasjoner – også med familie som kanskje bor i et annet land. Pedagogisk sett er det viktig å ta utgangspunkt i det barnet kan og bygge videre på det». (Ryen & Simonsen, 2015, s.197).

Å kunne sitt morsmål ser ut til å være viktig for å utvikle et nytt språk. Derfor ser det ut til å det er viktig å støtte barnets morsmål i barnehagen. Men også for å kommunisere med familie og nære relasjoner.

2.3 Bildebokas fordeler i barns språkutvikling

Høigård (2019, s.57) forklarer at høytlesning med barn kan ha en stor betydning for barns språkutvikling, senere leseferdigheter, læring og utvikling. I en studie gjort av Anne Skaret (2011; Alstad, 2016, s.127) kommer det frem i studiet at en femåring med begrensede norskerferdigheter har stort utbytte av bildebøker. Når språklig informasjon ble kombinert med visuelle miljøskildringer, ble det lettere for barna å reflektere rundt temaene. Studiet viser også til at gjennom bildebøker får barn erfaring med abstrakte begreper, fordi budskapet blir fortalt gjennom to modaliteter både det verbalspråklige og det visuelle (Alstad, 2016, s.127). Abstrakte begreper referer til objekter som ikke er fysiske ting som for eksempel tall og kjærlighet. (Nakken & Thiel, 2014, s. 81). Det som er også verdifullt ved høytlesning er at barn får erfaringer med et såkalt dekontekstualisert språk. Det krever at de klarer å skape mening og sammenheng i tanker og ideer, som ikke tar utgangspunkt i her-og-nå-situasjonen. Det vil si at barnet utvikler språket sitt fra et her-og-nå språk til et der-og-da-språk (Beck & McKeown, 2011; Solstad, 2018, s.23). Adams (1990; Rashid, et al, 2005) har oppdaget i sin forskning at høytlesning for barn la grunnlag for nødvendig ferdigheter i den tidlige leseopplæringen. Gjennom felles leseopplevelser utvikles barns semantiske kunnskaper om hva ord og setninger betyr. Samtidig som barna utvikler forståelse for meningen med skrift og bevissthet om skrevne bokstaver og ord.

Det er også flere grunner til at bildebøker er de viktigste bøkene for barnehagebarn. Gjennom bildebøker kan barna møte et mer komplekst språk enn de bruker til hverdag. Bildebøkene kan ha et rikere ordforråd og et annet utvalg av grammatiske strukturer enn barnas muntlige hverdagsspråk. Fodstad (2018, s.102) nevner også at bildebøker kan bidra til at hverdagssamtalen blir mer utvidet, utfordret, mer nyansert og variert. Solstad (2018, s.51) forklarer at bildeboka gjerne er den første boka barna møter, de får da erfaring om hva ei bok er og hvordan den leses, og det er barnas første møte med skriftspråket. For flerkulturelle barn er bildebøker et godt redskap, fordi de konkrete (illustrasjonene) en ser i boka kan lettere forklares. Flerkulturelle barn som er under utvikling av å lære norsk, vil trenge mange ordforklaringer og repetisjon før bokas ord og historier er opplevd og forstått (Hoel, et al, 2011, s.122). Samtidig nevner Hoel et.al (2011) også det er viktig å huske på at barn som

lærer et andrespråk skal altså ha den samme type arbeid med barn som skal lære et morsmål, men rammene er andre. Det vil si at det språket barna behersker best, brukes som en bro mellom språkene. Der en tar utgangspunkt i fra morsmålet for å bygge videre på andrespråket.

For å sikre at alle barna er med på leseaktiviteter og for å ha en oversikt over hvilke bøker som blir tatt bruk, kan en bruke leselogger (Hoel et al, 2011, s,125). Slik systematisk språkarbeid er med på sikre at alle barn for å oppleve at de blir lest for. Årsaker til leselogger ikke blir brukt, kan være på grunn av barnehagelærere bruker andre metoder for å sikre at alle barn får den språkstimuleringen de trenger. Imidlertid kan mangel på planfestede aktiviteter være en indikator på manglende systematisk arbeid. Som konsekvens av manglende systematisk arbeid, kan være barn som ikke får tilbud om høytlesning mister den språkstimuleringen som ligger i bildeboka.

2.4 Utvalg av litteratur

Solstad (2018, s. 98) forklarer det er viktig at barnehagelæreren har kunnskap om barnelitteratur og selv kjenner til et bredt utvalg av både gammel og ny litteratur. Selv om arbeidet med barnelitteratur virker å ha en naturlig plass i barnehagens praksis, har mange av studiene en kritisk konklusjon. Ofte peker studiene på en mangelfull litteraturredidaktisk kompetanse blant personalet, eksempelvis at det er for lite refleksjon rundt bokutvalget (Larsen, 2016, s. 89; Syversen & Alstad, 2020). I mange av dagens bildebøker ligger fortellingen i bildene, der man leser både verbaltekst og bilder/illustrasjoner for å forstå helle historien. En forutsetning for å jobbe med språk er at barna og personalet har god tilgang til aktuell og variert barnelitteratur.

Hoel, Oxborough & Wagner (2011, s. 67) forklarer det finnes mange måter å bygge ei boksamling på, et av dem er å benytte seg av biblioteket. Ved å benytte seg av biblioteket vil en få samarbeidspartnere som kjenner til barnebokfeltet. Hoel et. al (2011, s. 123) beskriver videre at mange har positiv erfaringer med å bruke faktabøker med barn som har begrensende norsksferdigheter. Disse bøkene presenter ikke en fortelling og en kan velge ut et oppslag og konsentrere seg om dette. Faktabøker for barn er ofte tydelig illustrerte, gode bilder kan til dels erstatte behovet for ord og er et godt utgangspunkt for en samtale om hva man ser. Når det kommer til bruk av digitale bøker i barnehagen ser det ut til at det er delte meninger om dette er en god metode. Forskning viser at de interaktive elementene kan gjøre lesing mer fristende, men de bidrar ikke nødvendigvis til barns forståelse eller estetisk opplevelse (Bus mfl. 2019; Hoel,2019; Høigård, 2019, s.179). Estetikk er hentet fra den gamle greske filosofien,

begrepet står for en måte å oppnå erkjennelse gjennom bruk av sansene våre (Letnes, 2018, s.69). Barn sanser og erfarer gjennom smak, å lukte, ser og hører, gjennom sansene oppdager de verden. Solstad (2018) nevner at bruken av digitale medier kan føre til at høytlesning velges bort til fordel for andre interessante aktiviteter som er på nettbrettet. Det kan da også føre til også mindre samvær og samspill knyttet til lesingen siden barna kan betjene nettbrettet selv. Som de er muligens, vant med dette hjemmefra.

2.5 Mangfold i barnelitteraturen

Alfheim og Fodstad (2014, s. 75) forklarer at dersom en ønsker at alle barna skal få mulighet til gjenkjennelse, trenger vi bøker med hovedkarakter som av ulikt etnisk utsende. Og nevner at fortellinger i fra andre kulturer kan bidra til å styrke det vi kan omtale som barnehagens kollektive identitet. Som nevnt tidligere blir det forklart i rammeplanen at barn i barnehagen skal møte et mangfold av eventyr og fortellinger. I de siste årene er det kommet flere bildebøker om både migrasjon og kultur møter, som kan bidra til at flerkulturelle barn føler kan få tilgang til bøker som de selv kjenner seg igjen i. Hauge (2004) forklarer at hvis barn med minoritetsbakgrunn kun blir synliggjort i faktaorienterte bøker om barn i andre land og ikke viser et flerkulturelt Norge, vil dette virke inn på barnas selvbylde og opplevelse av tilhørighet (Gjervan, Andresen & Bleka, 2012, s. 154). I en artikkel i Aftenposten (Bakken, 2019) forteller forfatter Neha Naveen at representasjon er utrolig viktig. Og forklarer «Om ikke flerkulturelle barn kan se deg selv i en bok, hvordan kan de da være hovedpersoner i sine egne liv hvis de ikke kan være det i liten historie en gang?» (Bakken, 2019). Det å få identitetsbekreftelse handler om å få anerkjennelse for den du er, og de ressursene du har med deg. Det å gjøre barns kulturelle kompetanse gyldig i barnehagens hverdag og det å la barnet møte anerkjennelse og respekt for sine kunnskaper og erfaringer i barnehagen. Hvorvidt barna møter identitetsbekreftelse i barnehagen, er avhengig av personalets holdninger til mangfold og deres håndtering av annerledeshet. Gjervan (et. al, 2012, s. 141) forklarer hvis barnehagepersonalet har en problemorientert tilnærming til mangfold vil en da ta utgangspunkt i den norske majoritets språklige, kulturelle og religiøse uttrykk når det velges innhold og arbeidsmåter i barnehagen. Det vil føre til en liten grad av perspektivutvidelse, da de en liten grad blir konfrontert med andre forståelser enn det de møter hjemme. Selv om de fleste barn ikke kan lese når de går i barnehagen, har mange en forståelse og opplevelse av bokstaver og skrift (Gjervan, et al, 2012, s.154). Bildebøker kan da også være en fin måte å synliggjøre at det finnes ulike skriftspråk blant familiene i barnehagen.

2.6 Leserommet

I min undersøkelse har jeg derfor valgt å knytte det fysiske rommet til leserommet, det rommet som blir brukt når vi leser inne i barnehagen. Her under plassering av litteratur og fysisk inventar. Hvordan personalet velger å plassere bøkene, kan påvirke at barna selv velger bøker under frileken. Hoel og et. al (2011, s.68) forklarer om barn skal få lyst til å velge bøker som en aktivitet, bør bøkene bli lagt frem slik at barna legger merke til dem og slik at barna selv kan få tak i dem. Under leseaktivitetene er det lett for å bli forstyret av støy, da er det riktig å flytte aktiviteten til et skjermet sted.

3. Metode

Metoden er redskapet i mitt møte med noe jeg vil undersøke. Den hjelper meg til å samle inn data, den informasjonen jeg trenger i undersøkelsen min. I dette kapittelet skal jeg gi en nærmere beskrivelse av metoden jeg valgt, samt gjennomføringen av innhenting av empiri. Det innebærer også førforståelse, valg av informanter, hvordan jeg har jobbet fram spørreskjemaet, gjennomføring av spørreskjemaet og etiske retningslinjer når det gjelder deling av informasjon. Deretter tar jeg for meg metodekritikk hvor jeg vurderer metoden jeg har valgt. Til slutt tar jeg for meg hvordan har valgt å presentere min framgangsmåte i analyse av datamaterialet, der jeg forklarer hvordan jeg velger å bearbeide datamaterialet.

3.1 Valg av metode

Bergsland og Jæger (2014, s. 66) forklarer at valg av problemstilling styrer ideelt sett valg av metode. Ut ifra min problemstilling «Hvordan tre barnehagelærere jobber med bildebøker med barn og flerkulturelle barn?», har jeg derfor valgt en metode der jeg går mer i dybden. Jeg har da valgt en kvalitativ orientert metode, med tre informanter, for å få frem det som er spesielt eller eventuelt avvikende. Innenfor kvalitativ metode kan en bruke intervju eller observasjon, eller begge deler (Dalland, 2015, s.133). Jeg hadde i utgangspunktet tenkt å bruke et samtalebasert intervju hvor jeg tar i sikte på å få fram informantens meninger, tanker, erfaringer som ikke lar seg tallfeste eller måle. Men det ble ikke slik på grunn av corona-situasjonen. I stedet har jeg hatt mulighet til at materialet ble skriftlig svar fra informantene. Så jeg har derfor valgt å bruke et spørreskjema i en kvalitativ form hvor det ikke er noen faste svaralternativ, men med åpne spørsmål. Der jeg mottar skriftlig svar i fra informantene via e-post.

3.2 Førforståelse

Dalland (2015, s. 117) forklarer at vi alltid har med en førforståelse eller en fordom med oss i en undersøkelse. Det vil si at vi har allerede en mening om et fenomen før vi undersøker det. Før jeg startet med denne forskningen, hadde jeg en førforståelse med at det er store forskjeller på hvordan barnehagelærere jobber med bildebøker. Og på grunn av erfaringer som jeg har gjort meg selv ut i praksis, så tenker jeg også at barnehagelærers interesse og kunnskaper om barnelitteratur og holdninger spiller en vesentlig rolle for arbeidet med bildebøker. Andre faktorer som spiller inn, er rommet som innbyr til barns lesing sammen med ansatt eller barns egen lesing. Utvalget av bøker har også en faktor som påvirker det språklige arbeidet. Min førforståelse er at det er svært varierende hvordan det legges til rette for formidling av bildebøker i barnehagen.

3.3 Utvalg av informanter

Før jeg startet med bachelorgaven, hadde jeg et tidligere prosjekt som var knyttet til det samme tema som i denne bacheloroppgaven. Da jeg intervjuet to barnehagelærere som jeg kjenner i fra før, har jeg derfor også valgt å bruke de samme informantene i dette studiet. I tillegg har jeg valgt å henvende meg til en tredje informant, som jeg også kjenner i fra før og som jeg vet har jobbet systematisk med det fenomenet jeg skal undersøke i denne oppgaven. Dalland (2015, s.116) forklarer når en henvender seg til informanter som på forhånd har noe spesielt å bidra med i en undersøkelse, kalles det et strategisk valg. Valget av informanter kan da derfor gi en større variasjon av informasjon av data. Siden jeg har valgt å henvende meg til barnehagelærere som har ulike erfaringer og kunnskaper om fenomenet jeg skal undersøke. I denne bacheloren har jeg valgt å bruke fiktive navn under navnene Lise, Sonja og Anja. Informantene Sonja og Anja er nyutdannede barnehagelærere, mens Lise har vært barnehagelærer i fem år. I barnehagen hvor Lise jobber til, er i et midlertidig bygg. Siden barnehagen er under utbygging er de nå 5 voksne fordelt på 22 barn i alderen 1-5 år, hvor seks barn er flerkulturelle. Mens Sonja jobber på en småbarnsavdeling, der det er barn i alderen 2 år bestående av 12 barn, seks av dem er flerkulturelle. På avdeling hos Anja er barn i avdelingen bestående av 13 barn hvor alle er flerkulturelle. I og med at det er flere flerkulturelle barn i barnehagen hos Anja, kan det variasjon i minne funn.

3.4 Utforming av spørreskjema

De spørsmålene jeg har skrevet før selve gjennomføringen av spørreskjemaet har jeg valgt å relatere til problemstillingen og valg av tema. Når jeg var ferdig med å lage ferdige spørsmålene, sendte jeg de til veileder for å sikre at spørsmålene er klare, tydelige og om de var relevante til problemstillingen. I skjemaet har jeg valgt å knytte spørsmålene til følgende kategorier: banehagelærens arbeid med bildebøker, avdelingens utvalg av bøker, samarbeid med bibliotek. Og rommest påvirkning til barns egen lesning og lesing sammen med voksen, og barnehagelærens definisjon av hva en flerkulturell barnehage er. Jeg har valgt å formulere spørsmålene slik at en får frem informantens meninger, tanker og at de kan komme med eksempler på hvordan de jobber med bildebøker og støtte av barnas morsmål. Jeg har også tenkt på hvilken kunnskap informantene har og om spørsmålene er forståelig for informantene. Samtidig tenkt på å ikke stille for sensitive spørsmål, som informanten vil verge seg og utale seg om.

3.5 Gjennomføring av spørreskjemaet

Før spørreskjemaet (vedlegg 1, s.30) ble sendt ut til informantene, ble jeg enige med mine informanter at de skulle fylle ut svarene selv i eget dokument og sende det tilbake til meg på E-post. Kort tid etter utsendelsen fikk jeg svar tilbake med utfylte svar. I og med det at jeg kjenner informantene fra før har det vært lett å ta kontakt med dem i ettertid, hvis det var noe jeg lurte på og hadde spørsmål om. Sammen med spørreskjemaet ble det også sendt med et samtykkeskjema som jeg skal gå nærmere inn på neste avsnitt.

3.6 Ethiske retningslinjer

I forberedelse til gjennomføringen av spørreskjemaet har jeg sendt et samtykkeskjema (vedlegg 2 s.31) til informantene. Samtykkeskjemaet inneholder informasjon om undersøkelsens overordnede mål, navn på institusjon jeg studerer ved og veilederes navn og kontaktinformasjon. For å sikre at informasjonen er forstått, er det bekreftet med informantpersonens underskrift. «Behandling av personopplysninger er et viktig aspekt ved forskningsetikk og det er lovfestet at informanten ikke skal bli krenket gjennom behandling av personopplysninger» (Lov om behandling av personopplysninger, 2012, §1: Bergsland & Jæger, 2014 s.88). I samtykkeskjemaet legges det vekt på å ivareta informantens personopplysninger og at opplysningene holdes anonymt. Det inneholder også informasjon om at informantene kan trekke seg når som helst. Konfidensialitet krever at en ikke offentliggjør personlig data som kan avsløre deltakernes identitet (Bergsland & Jæger, 2014,

s.88). Av etiske og lovfestede grunner velger jeg å bruke fiktive navn på informantene, slik at ingen data kan identifisere personene.

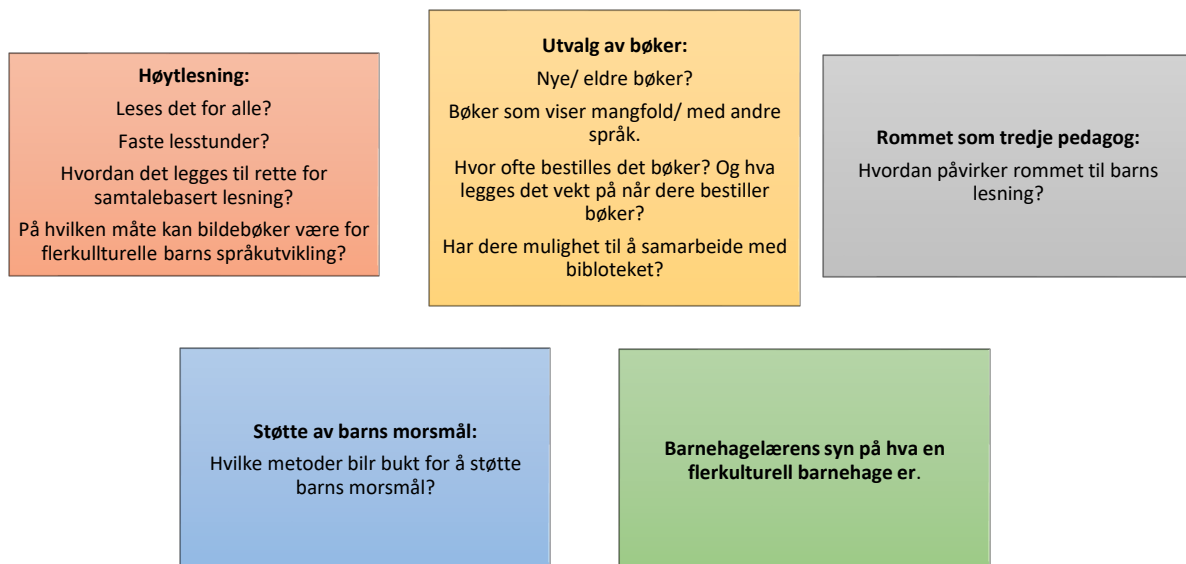
3.7 Metodekritikk

Bergsland og Jæger (2014, s. 80) forklarer *validitet* handler om dataene er relevante i forhold til det fenomenet som er undersøkt. Jeg mener selv dataene som jeg har valgt å presentere er relevante i det fenomenet jeg har undersøkt. *Reliabilitet* handler om forskningen utføres på en tilstrekkelig måte, om hvor pålitelige datamaterialet er, hvordan det samles inn og hvordan det bearbeides og tolkes (Bergsland & Jæger, 2014, s.80). Når det kommer til reliabilitet i min undersøkelse, kan det ha betydning at jeg har valgt å henvende meg til informanter som jeg kjenner fra før. Det kan i grunnen innvirke på de dataene jeg får. Men også mitt eget forhold til informantene kan påvirke hvordan jeg tolker og drøfter det samlede datamaterialet. Dalland (2015, s. 120) forklarer selv om informasjonen som er samlet inn er relevant, må den måten det er samlet inn på være pålitelige. Jeg har i spørreskjemaet oppfattet at informantene har svart og forstått spørsmålene. Jeg har også tatt kontakt med informant hvis jeg ikke forsto svaret de hadde avgitt. Det at jeg har valgt at informantene fyller ut svarene selv i skjemaet, det kan gi i mulighet til at informantene får mer tid til å tenke over de svarene de gir og mer utfyllende svar enn hvis jeg skulle ha gjennomført det muntlig og direkte med dem. Men det kan også føre til at det blir mindre rom for spontanitet for å snakke fritt og svarene blir for planlagte. Siden jeg har valgt informantene fyller ut svarene sine selv, kan det bidra til at datainnsamlingen blir mer nøyaktig enn om jeg skulle skrevet forhånd og intervjuet samtidig. Målet med undersøkelsen er ikke å generalisere resultatet jeg har funnet, men å gi beskrivelse av det jeg har studert. Jeg håper resultatet kan være med på å løfte fram en praksis, og presentere en forskningstekst som kan bidra til inspirasjon, og mer fokus på å jobbe med bildebøker med både barn og flerkulturelle barn.

3.8 Framgangsmåte i analyse av datamaterialet

I innsamling av dataene har jeg valgt ut de spørsmålene som er mest relevante for problemstillingen. Dalland (2015, s.9) forklarer dette handler om at en lager en liste over de temaene vi ønsker å belyse for å svare på problemstillingen. Og nevner at alle svar som angår temaet bør bli tatt med. De spørsmålene jeg har valgt å ikke ta med er de spørsmålene jeg selv mener er mindre relevante til selve problemstillingen. For å begrense at oppgaven ikke blir for stor har jeg derfor valgt å trekke ut disse spørsmålene: Hvilke bøker velger barna selv? Når tar barna selv initiativ til å lese bøker? Får barna komme med forslag til bøker som skal kjøpes

eller lånes? Hvilke metoder synes du fungerer best når barn med et annet morsmål enn norsk skal lære norsk. Selv om jeg synes disse spørsmålene er viktige når det gjelder hvordan barnehagelærerne jobber med bildebøker, har jeg valgt å ta bort disse spørsmålene fordi svarene jeg har fått ifra informantene ikke svarer på problemstillingen. Ut ifra funnene jeg har gjort i datamaterialet har jeg derfor valgt dele funnene i fem kategorier. For å undersøke hvordan informantene jobber med høytlesning/barns egen lesning har jeg valgt å ta med spørsmål om det leses for alle barna, om de har faste lesestunder og på hvilken måte kan bildebøker være et verktøy for flerspråklige barns språkutvikling. Deretter tar jeg for meg hvordan rommet på avdelingene påvirker til barns lesning. Hvor det kommer fram i spørreskjemaet at rommet spiller vesentlig rolle for det pedagogiske arbeidet med bøker. I neste kategori tar jeg for meg hvilket utvalg de har av bøker, her under tar jeg også med informantens svar om avdelingene har bøker som viser mangfold, bøker med andre språk enn norsk, nye/eldre bøker. Samt hva det legges vekt på når de bestiller bøker og samarbeid med bibliotek. Deretter hvordan personalet arbeider med å støtte flerkulturelle barns morsmål. Til vil slutt tar jeg for meg hvilket syn barnehagelærerne har på hva en flerkulturell barnehage er og hvordan dette kan påvirke det pedagogiske arbeidet.

Modell over kategorier jeg har valgt å ta med videre i mine funn. Jeg har valgt å bruke denne modellen for å skape oversikt over hvilke funn jeg vil ta med videre i mine funn og videre i min drøfting.

4. Mine funn

Jeg vil i dette kapitlet trekke frem likheter og forskjeller som jeg tenker er interessante til å ta med videre til drøfting av analyse og funn.

4.1 Det litterære arbeidet på avdelingene

Lise forklarer at det leses i hovedsak for alle barna under samlinger hver uke, da barna er aldersinndelt og det leses i bøker tilpasset barnas alder. Under frileken liker noen barn å bli lest for, mens andre ikke er så opptatt av det. Og forteller de at barna selv for å gjøre hva de vill etter lunsj, eller så bestemmer de voksne at det skal lesing med barna på forhånd. Lise legger også til at alle barna trenger å bli lest for og at noen barn har behov for øvelse for dette. Lise forteller at samling er en fin måte å øve på dette, da noen barn over hode ikke velger å lese eller å bli lest for i frileken. Sonja forklarer de også leser under samlinger sammen med barna og forteller at de leser litt hver dag. Sonja nevner også at de ikke har noe faste tidspunkt de leser på, men at de heller ser an barnegruppen. Er det masse fin lek i gruppen lar de holde på leken. Mens Anja nevner etter å ha brukt et loggføringsskjema for å dokumentere hvem det leses for og når, har det skapt en økning i lesingen og at de nå leser for alle barna hver uke. Dette kan være med på sikre at alle barn deltar i språkaktivitetene. Anja forklarer også etter hun kjøpte flere faktabøker fikk guttene også interesse for bøker og kan nå sitte alene med bøker de også. Anja legger også til at det er viktig å prøve seg frem for å finne barns ulike interesser for å skape leselyst hos alle barna.

Lise forklarer at det legges til rette for samtalebasert lesing etter samlinger og lesestunder, og når barnet selv tar opp temaet, men nevner at dette er noe som det burde jobbes med. Lise forklarer også at det ikke er alltid rom for å utvikle denne samtalen og barnet mister dermed interessen. Dette kan tyde på at det er manglende systematisk arbeid når det gjelder å legge til rette for samtale basert lesning. Det skal også nevnes at dette kan være en utfordring når det er mange barn og få voksne på en avdeling. Sonja nevner de holder på med dialogisk lesning i samlingsstunder. Det vil si samtaleteknikker en voksen bruker med barn, hvor en har samtale om boka (Alfheim & Fodstad, 2014, s.33). Sonja forklarer at i samlingene legger personalet til rette for dialog med barna, hvor barna har mulighet til å komme med spørsmål eller kommentere handlingen. Sonja forklarer også når de har lest bøkene mange ganger, begynner de å kunne historien selv og barna er med å fortelle selv. Der de også kommer spørsmål eller kommentarer på handlingen. Anja forklarer at det går mest interaktiv lesing, ved å snakke om det en leser. Anja nevner det også vil nok på sikt øke litterære samtaler også ved at alle leser

mer, og at de alle blir kjent med de nye og ulike bøkene slik at de kan snakke om dem sammen med barna.

4.2 Utvalg av litteratur

Lise forklarer de har ulike bøker, men barnehagen bærer et preg av å ha mange gamle bøker som er i fra egen barndom og at det ikke bestilles så mye nye bøker. Lise nevner også at personalet ønsker å oppdater hele bokutvalget i barnehagen. Men det har ikke blitt gjort for at ingen har tatt hovedansvar for dette og med tanke på økonomi. Lise nevner også at bøker som er tilpasset barn med flerkulturelle bakgrunner og bøker med ulike språk er på en annen avdeling (som holder til i et annet bygg). Hun legger også til at de har veldig lite utvalg av slike bøker. Når det gjelder utskiftning av bøker, forklarer Lise at de prøver å bytte ut bøker i alle fall en gang i måneden. Men det har ikke fungert slik som personalet har ønsket og at det er lite system på dette. Hun forklarer at de har mulighet til å samarbeide med biblioteket, men grunnet avstand til dette og økonomi til buss er det dessverre ikke et fungerende samarbeid. Lise nevner også enkeltgrupper som har vært med buss i et annet ærend i nærheten, har vært innom biblioteket på besøk og legger til at dette gjøres altfor sjelden. Sonja nevner også at de dessverre har for få bøker som viser mangfold, og nevner det er noe de absolutt burde gjøre noe med. Men Sonja forteller at de har brukt boken *Live illustrert* av Lisa Aisato, som viser et godt mangfold. Sonja forteller også til at personalet holder seg oppdatert på ny barnelitteratur, hvor de hovedsakelig legger vekt på barnas interesser. Hun forteller også bøkene etter hennes personlige mening byttes for sjeldent ut og nevner at budsjettet er ekstra stramt og turer til biblioteket er ikke eksisterende på grunn av corona (covid19), og nevner dette er veldig synd.

Det kan se ut til at det er lite refleksjon rundt bokutvalget blant personalet. Flere studier peker også på en mangelfull litteraturdidaktisk kompetanse blant personalet, eksempelvis at det er for lite refleksjon rundt bokutvalget (Larsen, 2016, s. 89; Syversen & Alstad, 2020). Mens Anja nevner hun har kjøpt inn bøker på ulike språk, de tre dominerende språkene som er på avdelingen. «I og med morsmålet er en av de viktigste identitetene vi bærer med oss, vil det være naturlig at de ulike språkene synliggjøres på de avdelingene barna tilhører» (Hylland Eriksen, 2004: Kibsgaard, 2018, s. 55). I tillegg prøver Anja å velge ut bøker hvor mangfoldet er representert og nevner at det blir mer og mer av det i utvalgt i butikkene og det er blitt lettere å få takk i. Anja forklarer også at det ikke er så mye gamle bøker, men gamle bøker i nyere utgaver. Samtidig prøver hun å ikke bestille for mye bøker basert på tv-serier, fordi hun ønsker at det skal være en arena som byr på noe annet, noe mer. En arena som byr på

historiefortelling, nysgjerrighet og spenning gjennom felles opplevelser i barnehagen. Hun forklarer hun bytter ut bøker etter hvordan hun ser de blir brukt, hvis en bok ikke blir lest tar hun den bort. Anja forklarer også de har mulighet til å samarbeide med biblioteket siden pandemien startet. Hun savner likevel den turopplevelsen som gir barna av å dra til biblioteket.

Sonja nevner siden bildeboka inneholder bilder(illustrasjoner), blir det enklere for barna å koble ord og begreper til bildene, som gjør det lettere å forstå handlingen i boken. Siden språkkompetansen er veldig varierende i barnegruppen, forteller Sonja at det er en fordel at boken de har består av mange bilder og litte tekst. Sonja forteller også at det bidrar til at de voksne kan fortelle framfor å lese opp, og at dette skaper mer liv i høytlesningen og barna får bedre kontakt med fortellingen. Anja forteller også bildebøker gir barna bilder som de kan støtte språket på, samtidig som de får erfaring med gjentakelse og utviding av barns begrepsforståelse/læring. Lise forklarer også at med bildebøker får barn bilder/illustrasjoner å koble språket til, og forklarer at bilde i bøkene kan en også bruke i hverdagen, til for eksempel hva en skal gjøre i hverdagen.

4.3 Rommet som den tredje pedagog

Anja forklarer etter de har fått skilleveger som bidrar til både å dempe visuelt støy og auditiv støy har det blitt bedre. Men også at det har med de har et bedt utvalg av nye bøker og faktabøker som interesserer barna. Mens Sonja forklarer rommet på avdelingen innbyr til stort sett til ekstrem løping og at hun skulle ønske at barna fant en større ro inne på avdelingen og at de ikke slet seg helt ut med all den løpingen hele dagen. Hun forklarer også avdelingen har jobbet det i hele høst, men at de står veldig fast. Der har derfor forsøkt å skape en lesestue, som er tildekket med tekstiler for å skape en lunere atmosfære, der det er madrass og putter som innbyr til å sitte og lese på. Men at det varierer hvor de leser. Hun forklarer også at samlingsstundkroken er også fin å bruke de gangene alle barna er med. Men overaskende nok er det ved spisebordet de foretrekker å sitte, og forklarer at enkelte barn nekter å bli med på høytlesning med mindre det er ved spisebordet, fordi de har blitt så vant med det at det er der det har vært tidligere. Mens Lise forklarer at de har ordnet et eget rom hvor barn kan lese selv sammen med voksen.

4.4 Støtte av barns morsmål

Når det gjelder å jobbe med flerkulturelle barns morsmål, forteller Lise at dette er noe de ønsker å jobbe mer med fremover. Lise forklarer ved å lære enkelte ord på barnets morsmål og bruke bøker på et annet språk, viser personalet interesse for barnas språk. Morsmål.no og er en nettside de har begynt å bruke, og i tillegg har de begynt å bruke språkappen polylino. Hun forteller også at de har ingen flerkulturelle ansatte i barnehagen og de som har vært i språkpraksis har heller ikke hatt samme språk som barna. Hun forklarer at de har også ulike plakater på avdelingen med alle land barnegruppen/personalet representerer. Hun legger også til de eldste barna er spesielt opptatt av å se på disse og undre seg over ulikheter og ulike språk. Anja forteller at de ikke har jobbet så mye med å støtte barns morsmål, men de har hatt noen sanger på ulike språk i samlinger. Og nevner at de skal begynne si «god morgen» på alle språkene i avdelingen, når det er samling. Det kunne sitt morsmål ser ut til å være viktig for å utvikle et nytt språk. Derfor ser det ut til å det er viktig å støtte barnets morsmål i barnehagen. Men også for å kommunisere med familie og nære relasjoner (Ryen & Simonsen, 2015). Sonja forklarer gjennom samarbeid med barnas foreldre har de valgt å ta i bruk navn på farger, følelser og dyr, som de bruker aktivt i hverdagen. Sonja nevner dette har også vært lærerikt for hele barnegruppen også de voksne.

4.5 Barnehagelærers definisjon av en flerkulturell barnehage

Lise definerer en flerkulturell barnehage med flere flerkulturelle barn og som jobber godt med dette i barnehagen. Men hun legger også til at en ikke kan bare defineres som en flerkulturell barnehage av å ha et mangfold av barn fra ulike kulturer, men også hvordan en jobber aktivt med det. Lise forklarer ved å synliggjøre mangfoldet, kan en å ha et godt utvalg av bøker med ulike språk, og nevner at gjennom digitale verktøy er det mye hjelpemidler å finne. Men også synliggjøre ulike kulturer med eksempel ulike matretter, klesplagg, forskjellige leker og annet. Anja forklarer at det handler om at barnehagen består av barn og ansatte fra ulike kulturer og nevner at det handler om inkludering av barn og holdninger til ansatte og at det er rom for å være andredels og at alle er like verdt. Sonja forklarer også at en flerkulturell barnehage først og fremst at det er flere kulturer, religioner og språk representert i barnehagen. Sonja nevner at det må være konsensus blant de ansatte viser forståelse og respekt for de forskjellige kulturene. Sonja forklarer at dette må komme tydelig frem i hverdagen til barnehagen, både barnas- og personalets kulturer, gjennom prosjekter, innredning og dekorasjoner. Sonja nevner hun er også opptatt av en skal fokusere på både likheter og

forskjeller på en positiv, respektabel og interessant måte. Sonja nevner også til at alle barnehager bør ha fokus på dette, siden det er med på fjerne fremmedfrykt, stereotyper og gir større forståelse for hverandres kulturer og liv.

4.6 Oppsummering

Ut fra informantenes svar ser det ut til at det les for alle barna. Men at det jobbes ulikt med høytlesning. En av informantene ser ut til å få til en fungerende lesekultur på avdelingen sin etter oppdatering av bøker og etter å ha tatt i bruk en mer strukturert arbeidsform, der personalet loggfører hver gang etter de har lest og hvem de har lest for. Mens andre informantene ser ut til ha litt mindre strukturert arbeidsform. En kan også se interesse for barnelitteratur og utvalget av bøker spiller også en avgjørende rolle for hvordan det jobbes med bøker. I funne kommer det også fram at rommet spiller en avgjørende rolle for barns lesing, høytlesning sammen med voksen. Det kommer også fram at leserommet er noe alle informantene jobbe kontinuerlig med. En av informantene forteller at de sliter med dette på grunn av rommets utforming og at barna sliter med å finne roen til å sitte i ro for å lese. En annen informant forteller også på grunn at det har blitt slått i sammen to barnegrupper på samme avdelingen har det blitt vanskelig å få til en god lesekultur. Samtidig nevner informanten at det er lite rom for å utvikle den litterære samtalen, på grunn av det er så mange barn å følge med på og at de er få voksne.

5. Drøfting

5.1 Å lese i barnehagen- det litterære arbeid

I rammeplanen for barnehage (KD, 2017, s. 47-48) løftes det fram at barn skal oppleve spenning og glede ved høytlesning og gjennom litteratur av mangfold av eventyr, fortellinger og sagn fra samtid og fortid. Det nevnes også at personalet skal bidra til at barn får gjøre seg erfaringer med både det muntlige språket og skriftspråket. Barn har behov for å gjøre mange varierte erfaringer med språk, både muntlig og skriftlig. Fodstad (2018, s. 102) forklarer at hverdagssamtalen viktig for språkutvikling, men litterære tekster tilbyr noe ikke hverdagssamtalen kanskje ikke inviterer til. Hvor den hverdagslige samtalen ofte har et her-og-nå preg som er ofte kontekstavhengig. Det som er verdifullt ved høytlesning, er at barn får erfaringer med såkalt dekontekstualisert språk som krever at de klarer å skape mening og sammenheng i tanker og ideer, som ikke tar utgangspunkt i her-og-nå-situasjonen (Beck & McKeown, 2011: Solstad, 2018, s.23). Det vil si at barnet utvikler språket sitt fra et her-og-nå

språk til et der-og-da-språk. Flere studier viser også til at tidlig erfaring med høytlesning har stor betydning for senere språkutvikling og leseferdigheter. Adams (1990; Rashid, et al, 2005) har oppdaget i sin forskning at høytlesning for barn la grunnlag for nødvendig ferdigheter i den tidlige leseopplæringen. Gjennom felles leseopplevelser utvikles barns semantiske kunnskaper om hva ord og setninger betyr. Samtidig som barna utvikler forståelse for meningen med skrift og bevissthet om skrevne bokstaver og ord. Skaret (2011) viser til sin studie at en flerkulturelle barn som har begrensede ferdigheter, har stort utbytte av bildebøker, fordi kombinasjonen med tekst og bilde gjør det lettere for barna å reflektere rundt temaene. (Alstad, 2016, s. 127). I min undersøkelse kommer det også frem at ved bruk av bildebøker gjør det lettere for barna å forstå budskapet når de har illustrasjoner som den kan knytte tekst til. Anja nevner også at bildebøker er også med på å utvikle barnas begrepsforståelse. Fodstad (2018, s.102) nevner også samspillet mellom bilde og tekst er også med å utvide barnets begrepsforståelse og ordforråd. I spørsmålet om det leses for alle barna, forteller Sonja og Lise at det leses for alle når det er samling. Lise nevner forteller også at noen barn liker å bli lest for andre ikke er så fullt opptatt av det. Mens Anja nevner personalt på avdelingen har blitt mer bevisste på å lese for alle barna etter og å ha tatt i bruk et loggskjema hvor de ansatte krysser av hvem de har lest for. Det har skapt en effekt at de leser for alle barna hver uke. Hoel et al (2011, s.125) nevner også for å sikre for at alle barn er med på leseaktiviteter, kan en bruke leselogger. Anja nevner også det er viktig at en må prøve seg frem for å finne barns ulike interesser for å finne bildebøker som kan være interessante for barna. Ut i fra å ha en mer strukturert arbeidsform med høytlesning for barn og et godt utvalg av bøker, ser dette ut til at dette er viktige fundament for å bidra til at barn kan utvikle interesse for bøker og skape nysgjerrighet hos dem.

5.2 Utvalg av litteratur

Solstad (2018, s. 98) forklarer at det er viktig at barnehaglærerne har kunnskap om barnelitteratur og selv kjenner til både gammel og ny litteratur. Variasjon og brede ser ut til å være et viktig kvalitetskrav ifølge Rpl (2017), hvor det blir persistert at barna skal møte et mangfold av eventyr og fortellinger (KD, 2017 s. 48). Flere studier viser til at det er mangelfull litteraturredaktisk kompetanse hos personalet, med at det er for lite refleksjon rundt bokutvalget (Larsen, 2016, 2020 s. 89; Syversen & Alstad, 2020). «Samtidig viser studier også at utvalget i barnehagen består av eldre litteratur» (Thorell, 2006; Peterson, 2007; Larsen, 2016; Dypvik, 2016; Simonsson, 2006; Øines, 2019, s. 26). I min undersøkelse forteller Lise at bøkene i barnehagen preger av å ha mange eldre bøker og bøker fra egen

barndom. Lise forklarer også at det er ingen som har tatt hovedansvar for å oppdatere utvalget og med tanke på økonomi. Sonja forteller også at bøkene byttes for sjeldent ut på grunn av et stramt budsjett, men at de har få bøker fra egen barndom. Mens Anja forteller at hun bestiller nye bøker flere ganger i året, og at hun ikke har så mye gammelt, men har gamle fortellinger utgitt i nyere utgaver. Det kan tyde på at det kanskje er forskjeller mellom kommunale og private barnehager når det gjelder økonomi, og dette kan ha betydning barnehagens utvalg. Men jeg skal være forsiktig med å fastslå dette siden det er for få informanter for å begrunne dette. Samtidig blir det også nevnt at informantene har mulighet til å samarbeide biblioteket, men at dette da ikke benyttes på grunn av corona. Ved å benytte seg av biblioteket vil en også få samarbeidspartnere som kjenner til barnebokfeltet (Hoel et al, 2011). En mulighet her er da at barnehagelærere selv kan oppsøke biblioteket og låne bøker for å få et mere variert utvalget av bøker. En kan da også spørre seg om hvorfor en ikke velger å benytte seg av dette tilbudet for å få et mer variert utvalg, når økonomien setter begrensninger for å bestille bøker. Jeg tenker at det handler om personalets interesse om barnelitteratur og evne til å se løsninger og tenke kreativt.

I en avisartikkel i Klassekampen (Espevik, 2019) forteller Marianne Koch Knudsen at **«dagens barn har blitt vant til med bøker med lite tekst og store illustrasjoner. Veldig mange sliter når det blir mye tekst»**. I avisartikkelen blir det også nevnt mye på grunn av dette skyldes på grunn av den lette tilgangen vi har til digitale verktøy og at barn og unge velger dette framfor å velge papirutgaver. Det kan derfor se ut til at det har en vesentlig betydning for hvilke typer bøker en velger å presentere for barna, med tanke på senere leseutvikling og ikke minst hvordan en velger å presentere dem på. Sonja nevner at barna har utbytte av bøker med mye illustrasjoner og litte tekst, siden da gir større rom for at de voksne kan fortelle ved hjelp av bildene i fremfor for å lese opp. Når det kommer til spørsmålet om hvordan bildebøker kan være et verktøy for flerkulturelle barns språkutvikling. Rpl (2017) nevner at «Personalet skal invitere til utforskning av både muntlige språk og skriftspråk» (KD, 2017, s. 48). Ut fra det rammeplanen sier antyder jeg at dette innebærer også at barn skal få erfaring med hvordan ord og begreper utales på skriftspråket. Å kunne høre lyder i talemålet og etter hvert knytte disse lydene til bokstavene, er viktig når barn skal forstå det alfabetiske prinsippet (Aukrust, 2005; Solstad, 2018, s. 110). I det informantene nevner tenker jeg barna får erfaring med det muntlige språket, men i liten grad erfaring med hvordan ord og begreper utales skriftspråket som er viktig for senere lese- og skriveutvikling. Samtidig nevner Anja at etter og å ha kjøpt flere faktabøker har guttene på avdelingen har også guttene fått interesse

for bøker og kan sitte alene å se i bøkene. Hoel et al (2011, s. 123) forklarer nevner også at mange har positive erfaringer med å bruke faktabøker med barn som har begrensede norskferdigheter. Faktabøker for barn er ofte tydelige illustrerte, der gode bilder kan erstatte behovet for ord og er et godt utgangspunkt for en samtale om hva man ser. I likhet med det Hoel et al nevner, tenker jeg også at faktabøker kan skape gode samtaler ut ifra illustrasjonene, men det kan igjen skape at barna får lite erfaring med tekstspråket hvis en kun skal snakke om de illustrasjonene en ser. For flerspråklige barn kan det derfor være gunstig at en som voksen kan lese disse bøkene høyt for barna og i tillegg ha samtale om hva de forskjellige ordene og begrepene betyr. På den måten får de erfaringer med nye ord og begreper som de kanskje ikke får i fiksjonslitteratur. Solstad (2018, s. 43) forklarer litterære opplevelser og leselyst er ikke bare knyttet til fiksjonslitteratur, men også til sakprosa eller faktabøker for barn. Faktabøker kan gi barn mulighet til å få svar på det de lurer på og samtidig det de ikke visste de lurte på. «Mange barn som begynner i norske barnehager, opplever at den verden de møter i barnehagen er ukjent og vekker lite gjenkjennelse» (Gjervan, et al. s.137). Hva gjør dette med barns opplevelse av seg selv og sin egen identitet? Alfheim et al (2014, s.75) forklarer at vi trenger bøker med hovedkarakterer av ulikt etnisk utseende, dersom en ønsker at alle barna skal få mulighet til gjenkjennelse. Alfheim et al (2014) nevner også at fortellinger i fra andre kulturer kan bidra til å styrke det en kan omtale som barnehagens kollektive identitet. I de siste årene er det kommet flere bildebøker om både migrasjon og kulturmøter, som kan bidra til at flerkulturelle barn kan få tilgang til bøker som en selv kjenner seg igjen i.

I en artikkel i aftenposten (Bakken, 2019) forteller barnebokforfatter Neha Naveen at representasjon er utrolig viktig og nevner «*om ikke flerkulturelle barn ikke kan se seg selv som hovedperson, hva sier det om dem selv?*». For å svare på dette spørsmålet, kan det tenkes at hvis ikke barn får gjenspeilet sin kultur og identitet i barnehagen, tenker jeg at dette kan virke inn på barns selvfølelse og at det kan føre til en føler seg mindre verdt. Alle barn trenger anerkjennelse og identitetsbekreftelse gjennom at noe som betyr for dem blir verdsatt. Hvordan de voksne møter barn har mye å si for barnas opplevelse av seg selv og hvordan barna får bekreftet sin identitet (Gjervan et al, 2012. s.139). Når det kommer til spørsmålet om informantene har bøker på avdelingen sin som viser mangfold forteller både Lise og Sonja at de utgangspunktet at de har veldig lite utvalg av slike bøker. Mens Anja forteller at hun prøver å velge hvor mangfoldet er representert og at de er lette få tak i, siden det kommet flere av de i butikkene. Ut ifra informantenes svar kan en se at interesse og hvordan personalet

velger å holde seg oppdatert på barnelitteraturen spiller en avgjørende rolle for utvalget de har av bøker.

5.3 Bøker på andre språk og støtte av barns morsmål?

Lise forteller at de i utgangspunktet har få bøker med andre språk og at ikke har flerspråklige assistenter som kan lese disse bøkene barna. Men nevner at de har valgt å ta i bruk språkappen polyino og nettsiden morsmål.no. Ved disse interaktive tjenestene får barna tilgang til digitale bøker på flere språk, som kan være et godt alternativ vis de ansatte ikke kan benytte seg av papirbøker. Forskning viser at det interaktive elementene kan gjøre lesing mer fristende, men de bidrar ikke nødvendigvis til barns forståelse eller estetisk opplevelse (Bus mfl. 2019: Hoel, 2019; Høigård, 2019, s.179). Mens Solstad (2018) nevner at bruken digitale medier kan føre til at høytlesning velges bort til fordel for andre interessante aktiviteter som er på nettbrettet. Det kan da også føre til også mindre samvær og samspill knyttet til lesingen siden barna kan betjene nettbrettet selv. Da barna kanskje er vant med å bruke nettbrett til spill hjemmefra. Mens Sonja forteller at de ikke har bøker med andre språk enn norsk på avdelingen, siden de ikke kan lese disse bøkene for barna, derfor har de valgt å ta i bruk navn på dyr, farger og følelser på barns morsmål. Som de ansatte bruker aktivt i hverdagen. Dette er godt prinsipp, fordi da får barna ordet på begge språk og da kan barna sammen med foreldrene snakke sammen på familie-språket om det barna holder på med i barnehagen (Høigård, 2019). Bruk av nøkkelbegreper på flerkulturelle barns førstespråk vil også kunne komme til nytte til majoritetsspråklige barna til nytte. Mange barn kan være nysgjerrige på hva ting hva ting heter på ulike språk. På den måten kan flerspråklighet utgjøre en ressurs for barnegruppa som helhet. Sonja forklarer også de har sanger som de synger på flere språk. Tidligere (før corona) inviterte de foreldre slik at de kunne lese bøker på deres morsmål. Dette er en god måte å inkludere foreldrene i barnehagens arbeid, samtidig som barnet gjenspeilet sitt familiespråk i barnehagen.

5. 4 Den flerkulturelle barnehage

Lov om barnehagen (2006) og Rammeplanen for barnehage (2017) gir føringer for hvordan barnehagens personale skal forholde seg til språklig, kulturelt og religiøst mangfold (Gjervan et al, 2012, s.147). Når det kommer til barnehaglærens definisjon av hva en flerkulturell barnehage er, forteller Lise at det ikke bare handler om at det er mangfold i barnehage, men også hvordan en jobber aktivt med det. Ved å synliggjøre mangfoldet gjennom å ha et godt utvalg med bøker på flere språk og ved å ta i bruk digitale hjelpemidler, som morsmål.no og andre språkapper. Men også synliggjøre gjennom ting og gjenstander som for eksempel klesplagg, matretter og

klesplagg. Ut i fra Lises forståelse på hva en flerkulturell barnehage er, ser det ut hun vektlegger hvordan en jobber daglig med å synliggjøre mangfoldet. Som er viktig at barn opplever gjenkjennelse og identitetsbekreftelse i barnehagens innhold. Mens Anja forklarer at det handler om at det er flerkulturelle barn og ansatte i barnehagen, og at det ikke handler om hvordan en jobber med det. Men at det er rom for å være annerledes, og, at det handler om holdninger til ansatte og inkludering av barn. I det Anja forteller er det å ha en anerkjenne tilnærming er viktig for at barn skal føle seg inkludert. Men er det nok å ha gode holdninger og ha barn og ansatte fra andre kulturer, for å omtale seg som en flerkulturell barnehage? Gjervan og et .al (2012, s.148) forklarer det er naturlig i en flerkulturell barnehage at en finner mål koblet opp til det flerkulturelle perspektivet. Det kan for eksempel være mål knyttet til at barn utvikler tospråkighet, at barn skal oppleve mangfold som en ressurs og at barnehagen skal forebygge rasisme og fremme toleranse. Sonja forklarer også at en flerkulturell barnehage først og fremst at det er flere kulturer, religioner og språk representert i barnehagen. Sonja nevner også at det må være konsensus blant de ansatte viser forståelse og respekt for de forskjellige kulturene. Samtidig at det kommer tydelig frem i hverdagen til barnehagen, både barnas- og personalets kulturer, gjennom prosjekter, innredning og dekorasjoner. Sonja nevner hun er også opptatt av at en skal fokusere på både likheter og forskjeller på en positiv, respektabel og interessant måte. Sonja nevner også til at alle barnehager bør ha fokus på dette, siden det er med på fjerne fremmedfrykt, stereotyper og gir større forståelse for hverandres kulturer og liv. Ut ifra informantens syn på hva en flerkulturell barnehage er, ser det et er ulike oppfatninger på dette. Jeg tenker også at dette kommer også til syne hvordan personalet jobber med nettopp dette.

5.5 Rommet som inviterer til lesing

Som tidligere nevnt i teoridelen, er leserommet en betegnelse på det fysiske rommet vi anvender når vi leser (Solstad, 2018, s.122). I min undersøkelse kommer det også fram at rommet spiller en avgjørende rolle for å skape en god lesekultur, hvor lesing utfordrer konsentrasjon og ro rundt aktiviteten. Lise og Sonja nevner at de opplever avbrudd og støy som ødelegger for leseopplevelsen, når det foregår andre aktiviteter i rommet. Samtidig nevner Lise at de har et eget rom på avdelingen med hyller til bøkene, med både sofa og madrasser, som fungerer veldig bra, hvor både en voksen kan være sammen med en gruppe barn og lese bøker. Hun forteller også at personalet har prøvd å lese bøker i ulike lekerom, men der er det mye forstyrrelser. Mens Anja forteller at etter de har fått noen skillevegger som bidrar til å dempe visuelt støy og auditiv støy, synes hun det fungerer bedre enn før. Og nevner også at det kan ha å gjøre med hvilke bøker en har stående frem. Hun never også at flere barn velger å lese etter at hu å ha bestilt nye

bøker. Mens Sonja gir uttrykk for at rommets utforming setter begrensninger for å skape en atmosfære til der barn finner roen til å bli lest for sammen med voksen, eller se i bøker alene. Og nevner også at personalet har jobbet mye med å skape rom som invitere til lesing, men at det står litt fast. Ut ifra informantens svar kan en se at rommet spiller en viktig rolle som påvirker det litterære arbeidet, men også hvilke bøker en har stående fremmer som barna har lyst til å lese.

6. Konklusjon

«Hvordan jobber tre barnehagelærere med bildebøker, med barn som har ulik kulturell bakgrunn?».

Ut i fra mine funn ser det ut til at barnehagelærens interesse for- og kunnskap om barnelitteratur har stor betydning for det litterære arbeidet. I undersøkelsen kommer det fram at en av informantene har et større fokus på utvalget av bøker på sin avdeling og har et mere rettet på fokus på ha bøker som viser mangfold og bøker på andre språk (i papirform). Mens de andre informantene ser ut til å ha mer fokus på dette gjennom bruk av andre metoder, ved bruk av konkrete leker, kostymer og digitale bøker. Det viktig at barnas kultur blir synliggjort i barnehagens innhold, som er viktig for gjenkjennelse og identitetsbekreftelse (Gjervan og et.al, 2015). Hvorvidt barna møter identitetsbekreftelse i barnehagen, er avhengig av personalets holdninger til mangfold, men også at de kunnskap om hvordan en jobber med synliggjøring av mangfold. Alle barn trenger anerkjennelse og identitetsbekreftelse gjennom at noe betyr mye for dem og de blir vedsatt. I min undersøkelse kommer det fram at en av informantene mener at barna har mest utbytte av bøker med litte tekst og mye bilder(illustrasjoner), fordi da blir lettere for barna å følge med under høytlesning. I det informanten forteller tenker jeg også at det blir lettere for barna å følge med. Men at dette gjør at barna får lite erfaring med bøker med mer komplekse og lengere tekster, dette kan også virke inn på barns senere lese- og skriveutvikling. I en avisartikkel i klassekampen viser det seg at barn leser mindre i dag enn før, fordi at de vant med litte tekst og store illustrasjoner, derfor sliter mange når det blir mye tekst (Espevik, 2019). Ut i fra dette tenker jeg at det er viktig å tilby barna allerede tidlig i barnehagen et variert utvalg med ulike bildebøker med ulike tekstform, både med enkel tekst og mer utfyllende tekster. Jeg tenker at de valgene en tar og hvordan en velger jobbe bildebøker er svært avgjørende for barns senere lese- og skriveutvikling. Ved å jobbe med bildebøker i barnehagen, kan barn oppleve glede ved høytlesning. Barna kan da også få fellesreferanser de kan bruke sammen i leken. Når det kommer til flerspråklige barn som mangler tilfredsstillende kunnskaper i norsk, er det viktig å

barna mulighet til å bruke morsmålet sitt som redskap når de tilegner seg kunnskaper om verden. Det som kunne ha vært interessant og undersøkt videre i denne undersøkelsen er finne ut mer om hvordan digitale bildebøker påvirker barns språkutvikling, og sener lese- og skriveutvikling. Det har også vært interessant å undersøke om det er store forskjeller mellom private og offentlige barnehager når det kommer til barnehagens arbeid med bildebøker. Avslutningsvis vil jeg konkludere med at det jobbes svært forskjellig med bildebøker. Det ser ut til ikke bare kunnskap om hvordan en jobber bildebøker, men også interesse for bildebøker og hvordan en holder seg oppdatert på ny barnelitteratur er avgjørende for det pedagogiske arbeidet.

Kilder

- Alfheim, I & Fodstad, C. D (2014). Bare en bok? *Skal vi leke en bok? Språktilegnelse gjennom bildebøker.* (s. 27-35) Universitetsforlaget
- Alfheim, I & Fodstad, C. D (2014). Eventyret som bildebok. *Skal vi leke en bok? Språktilegnelse gjennom bildebøker.* (s.75-82). Universitetsforlaget.
- Alstad, G.T (2016). Dynamisk språkarbeid. *Andrespråk og flerspråklighet i barnehagen.* (s. 89-158). Fagbokforlaget.
- Bakken, E. J (2019) Svært få hovedpersoner med minoritetsbakgrunn i norske barnebøker. *Aftenposten.* Hentet fra <https://www.aftenposten.no/kultur/i/g7jrVL/svaert-faa-hovedpersoner-med-minoritetsbakgrunn-i-norske-barneboeker>
- Bergsland, M. D. & Jæger, H. (Red.). (2014). Bacheloroppgaven. *Bacheloroppgaven i barnehagelærerutdanningen.* (s.51-86). Cappelen Damm Akademisk.
- Dalland, O. (2015). Hva er metode. *Metode og oppgaveskriving.* (s.111-122). Gyldendal Akademisk.
- Dalland, O. (2015). Intervju. *Metode og oppgaveskriving.* (s.151-183). Gyldendal Akademisk.
- Espevik, T (2019). Barn orker ikke å lese langt. *Klassekampen.* Hentet fra <https://arkiv.klassekampen.no/article/20190916/ARTICLE/190919974>
- Fodstad, C. D (2018) Tre litterære sjangere: Hvordan styrke poetiske tekster eventyr og bildebøker barns språk? *Veier til språk- i barnehagen.* Kibsgaard, S (red). (s. 91-101). Universitetsforlaget.
- Hoel, T, Oxborough, G.H & Wagner, Å, K.H (2011). Barn med lite norsk språk. Lesefrø: Språkstimulering gjennom leseaktiviteter i barnehagen. (s. 121-129). Cappelen Damm Akademisk.
- Høigård, A (2019). Å vokse opp med mer enn et språk. *Barns språkutvikling- muntlig og skriftlig.* (s. 137-156). Universitetsforlaget.
- Høigård, A (2019). Å arbeide med barns språk. *Barns språkutvikling- muntlig og skriftlig.* (s. 167-184). Universitetsforlaget.

Gjervan, M, Andersen, C. E & Bleka, B. (2012). Synliggjøring av mangfold. *Se mangfold: perspektiver på et flerkulturelt arbeid i barnehagen*. (s. 137-158.) Cappelen Damm Akademisk.

Kunnskapsdepartementet. (2017). Barnehagens formål og innhold. *Rammeplan for barnehagen*. (s.19-26). Hentet fra <https://www.udir.no/globalassets/filer/barnehage/rammeplan/rammeplan-for-barnehagenbokmal2017.pdf>

Letnes, M.A. (2018). Barns estetiske erfaring, lek og læring. *Boka om kunst og håndverk i barnehage*. I Frich, N.S & Moe, J (red). (s. 65- 76). Universitetsforlaget.

Mangen, A & Hoel, T. (2017). Samtalebasert lesing med bok eller nettbrett: gjør mediet en forskjell? *Norsk Pedagogisk Tidsskrift (nr. 4, 2017)*. (s. 1-16). Hentet fra [\(PDF\) Samtalebasert lesing med bok eller nettbrett: gjør mediet en forskjell? \(researchgate.net\)](#)

Nakken, A & Thiel, O. (2014). Begrep. *Matematikkens kjern*. (s.77-90). Fagbokforlaget

Rashid, F. L., Morris, R. D. & Secvik, R. A. (2005). Relationship Between Home Literacy Environment and Reading Achievement in Children with Reading Disabilities. *Journal of Learning Disabilities*, (s. 2-11)

Ryen, E., & Simonsen, H. G. (2016). Tidlig flerspråklighet – myter og realiteter. *NOA - Norsk Som andrespråk*, 31(1-2). S. 195-217. Hentet fra <http://ojs.novus.no/index.php/NOA/article/view/1188>

Slåtten, M. V (2010). Barn og rettigheter. I Larsen, A.K. *En bok om oppvekst: Samfunnsfag for barnehagelærere*. (s. 252-273). Fagbokforlaget.

Syversen, T. G. & Alstad, G. T. (2020). Forståelser av og begrunnelser for barnelitteratur. En studie av litteraturdidaktikkens identiteter i rammeplaner for barnehage og barnehagelærerutdanning. *Nordisk tidsskrift for utdanning og praksis*, 14[2], 62–81. <https://doi.org/10.23865/up.v14.2254>

Øines, A.M (2019) De viktigste bildebokvalgene- lesing av bildebøker som estetisk aktivitet i 38 barnehager. *Barn: Forskning om barn og barndom i Norden*. 37, nr. 2. s. 25-38. Hentet fra <https://doi.org/10.5324/barn.v37i2.3093>

Vedlegg 1:

Spørreskjema

1. Leses det for alle barna i barnehagen?
2. Hvordan legges det til rette for litterære samtaler i barnehagen?
3. Hvilke bøker har dere på avdelingen/ bassen? Har dere bøker som representerer barns flerkulturelle bakgrunn? Eventuelt bøker med forskjellige språk?
4. Hvilke bøker velger barna selv og velger alle barna de samme bøkene om igjen?
5. Når er barn mest deltakende under høytlesning? Med tanke på å stille spørsmål, eks diskutere fortellingen/temaet i boken? For eksempel under måltid, frilek, alene med voksen, med flere barn.
6. På hvilken måte kan bildebøker være et verktøy for flerkulturelle barns språkutvikling?
7. Velger dere bøker som dere kjenner fra sin egen barndom eller holder personalet seg oppdatert på ny barnelitteraturen? Hva legger du vekt på når du bestiller bøker? For eksempel barns interesser, tema for årsplan, barnehagens fagområder, barns utvikling og læring, språk, bøker som kan skape gode litterære samtaler.
8. Når tar barna selv initiativ til å lese bøker?
9. Hvor ofte byttes bøkene ut?
10. Får barn komme med forslag til bøker som skal kjøpes eller lånes?
11. Har dere mulighet til å samarbeide med biblioteket?
12. Hvordan påvirker rommet barns lesing? Siden sist jeg var i praksis ble det ommøblert på avdelingen slik at rommet inviterer til barns egen lesing. Hvordan fungerer dette nå? Tar barna mer initiativ til egen lesing enn tidligere?
13. Hvilke metoder synes du fungerer best når barn med et annet morsmål enn norsk skal lære norsk?
14. Hvordan jobbes det med for å støtte flerkulturelle barns morsmål?
15. Hva definer du som en flerkulturell barnehage?

Vedlegg 2:

Samtykkeskjema

Mitt navn er Camilla Henriksen Stendahl, studer barnehagelærer med vekt flerkulturell forståelse ved Dronning Mauds Mine Høgskole. I denne bacheloren har jeg valgt å undersøke hvordan personalet på avdelingen/basen arbeider med bildebøker, med fokus på barn og flerkulturelle barn. Gjennom spørreskjemaet vil jeg ha dine tanker, meninger og oppleves hvordan du/dere jobber med bildebøker. Alt som blir sagt og skrevet blir anonymisert. Intervjuet bør helst gjøres ferdig før 30.03.2021 siden jeg skal ha framføring av bacheloren den 08.04.2021. Det er frivillig å delta og du kan trekke deg fra prosjektet når som helst fra prosjektet, uten å måtte begrunne det.

Mine veiledere er Cecile Fodstad, cfo@dmmh.no og Marit Kanstad, mka@dmm.no

Med vennlig Hilsen Camilla H. Stendahl

Jeg samtykker å delta i dette spørreskjemaet som informant.

Sted, dato, underskrift